

ŽENSKÉ DOMOVY

Výstava: 13. 12. 2024–1. 2. 2025

GAVU (Veletržní 826/61, Praha 7)

Otevírací doba: úterý – sobota 13:00–18:00

Kurátorka: Martina Pachmanová

Vystavující umělkyně: Veronika Šrek Bromová, Milena Dopitová, Veronika Drahotová, Radka Müllerová, Markéta Othová, Ellen Řádová, Štěpánka Šimlová, Markéta Vaňková, Janka Vidová, Kateřina Vincourová, Trixi Weis

Výstava volně navazuje na dvě stejnojmenné výstavy z první poloviny 90. let minulého století: *Ženské domovy*, které se v roce 1992 konaly v Galerii pražského kulturního centra v Ženských domovech na Smíchově, a *Ženské domovy II* z roku 1994 ve staroměstském Štencově domě, v té době před rekonstrukcí dočasně využívaném pro prezentaci současného umění. Oba historické „předobrazy“ vznikly z iniciativy tehdejších studentek Akademie výtvarných umění a Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a jakkoli neměly kurátorské vedení a nebyly koncipované manifestačně, v kontextu první polistopadové dekády sehrály důležitou roli. Dokládaly suverenitu a tvůrčí výbojnost nastupující generace vizuálních umělkyně, které spíše než tradiční média jako malba či socha využívaly fotografii, nové technologie, pohyblivý obraz či objektové instalace a obracely se zároveň k tématům spjatým s ženskou zkušeností, tělem a sexualitou či s genderovým „kódováním“ vizuální kultury obecně.

Ačkoli měla v této době většina zúčastněných umělkyně k feminismu poměrně ambivalentní postoj, jejich kolektivní vystoupení vytvořilo důležitou protiváhu k výhradně mužským výtvarným skupinám, které proměnily uměleckou scénu v druhé polovině osmdesátých let – Tvrdohlavým a Volnému uskupení 12/15 Pozdě, ale přece. Realizace prvních *Ženských domovů* v budově navržené Josefem Hlaváčkem, jehož stavbu zaštitila Alice Masaryková, byla nadto v jistém ohledu symbolická: tato funkcionalistická stavba z roku 1933 měla v době hospodářské krize pomáhat řešit překerní bytovou situaci mladých, svobodných a pracujících žen a šestice umělkyně zde tak navázala (i když spíše implicitně) na odkaz emancipujících se žen první republiky, včetně jejich předchůdkyň – historicky prvních absolventek AVU.

Stejně jako byl název obou starších výstav odvozen od místa konání první z nich a neměl deklarovat jakoukoli ideovou pozici, ani název aktuálního skupinového projektu v Galerii AVU nehraje pro jeho pochopení určující roli, ačkoli různé aspekty intimity těla či domova stejně jako rodinné či mezigenerační vazby v dílech umělkyně nějak rezonují. Podobně jako tomu bylo před třiceti dvěma, respektive třiceti lety, současná výstava se rovněž zrodila spontánně, zprvu bez kurátorského záměru. (Kurátorku Martinu Pachmanovou – svou generační souputnici – umělkyně přizvaly ke spolupráci až poté, kdy získaly výstavní termín v Galerii AVU.) Nevyšla z nostalgických pohnutek a stejně tak nemá být rekonstrukcí legendární dvojice „devadesátkových“ výstav – jejich jedinou doslovnou připomínkou jsou objekty Lucemburčanky Trixi Weis, někdejší stážistky v ateliéru Milana Knížáka na AVU, které poprvé a naposledy prezentovala v galerii v Havlíčkově unikátní železobetonové sedmipodlažní budově. Za výstavou stojí „obyčejná“ (v intelektualizovaném uměleckém provozu možná stále vzácnější) potřeba být (zase po letech) spolu.

avutisková zpráva

Jedenáct umělkyň narozených mezi lety 1963–1975 spojuje generační zkušenost, přátelství stejně jako konzistentní a odvážná – přestože někdy z různých důvodů přerušovaná – tvůrčí práce. Zatímco některé byly zastoupeny v prvních i druhých *Ženských domovech* (Štěpánka Šimlová, Veronika Bromová, Kateřina Vincourová, Elen Řádová nebo Trixi Weiss), jiné nebyly zastoupeny ani na jedné (Milena Dopitová, Markéta Vaňková, Janka Vidová, Radka Müllerová, Veronika Drahotová). Zatímco některé jsou od devadesátých let „stálicemi“ uměleckého dění a jejich dílo výrazně přesáhlo na mezinárodní scénu, jiné jsou méně viditelné – ať proto, že se z vlastního rozhodnutí pravidelně neúčastní rozbujeleho výstavního provozu nebo proto, že výtvarná práce je jen jedním ze segmentů jejich tvůrčí činnosti (jako je tomu třeba u Elen Řádové, která je dnes známější jako dýdžejka a rozhlasová moderátorka než jako vizuální umělkyně). Zatímco některé se na čas nebo dlouhodobě vrátily na akademickou půdu v roli pedagožek, jiné svou uměleckou dráhu spojily s nejistou a často nomádkou existencí na volné noze, která do jejich práce nicméně přináší pozoruhodné impulzy z jiných kulturních prostředí (Markéta Vaňková, Radka Müllerová).

Pro výstavu *Ženské domovy* (která by mohla být opatřena římskou trojkou) je i v souvislosti s letným připomenutím euforických, uměleckou svobodou, ale také divokým kapitalismem poznamenaných raných devadesátých let důležitý vztah minulosti a současnosti. Výstava v nezbytné zkratce odhaluje proměnu práce vystavujících umělkyň; skrze fotografie, videa, kresby, objekty, obrazy či intermediální instalace však především tematizuje individuální a kolektivní prožívání (nejen ženského) času: retrospektivní návraty či futuristické vize, relativitu přítomnosti, prchavost okamžiku, vytouženou věčnost i nedostatek času, uchovávání vzpomínek i jejich, často sebezáchovné potlačování, roztržité zapomínání a přirozeně nedokonalou paměť, začátky stejně jako konce.

Martina Pachmanová

Kontakt pro média:

Michaela Vrchotová

Tel. +420 771 524 192

E-mail: michaela.vrchotova@avu.cz